

Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer

Framställan från äldrenämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer, bilaga 1 till utlåtandet, godkänns.

Föredragande borgarrådet Torun Boucher

Sammanfattning av ärendet

I kommunfullmäktiges budget för 2021 fick äldrenämnden i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att stärka det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer. Målet med en handlingsplan för en stadsgemensam basnivå är att identifiera minsta gemensamma nämnare av vilka förebyggande och uppsökande insatser för äldre som bör utvecklas inom äldreomsorgens förebyggande verksamheter.

Äldrenämnden har överlämnat handlingsplanen till kommunstyrelsen för beslut.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, kulturnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positiv till handlingsplanen för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer som ligger i linje med kommunfullmäktiges inriktningsmål 1.5 I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.

Idrottsnämnden ser positivt på den föreslagna handlingsplanen som också har en nära koppling till *Idrottsnämndens handlingsplan för att främja hälsa hos äldre 2022*.

Nämnden anser att en stadsgemensam handlingsplan är en viktig förutsättning för att skapa ett enhetligt arbetssätt inom staden där ett stadsövergripande samarbete är avgörande för att utveckla arbetet för en äldrevänlig stad.

Kulturnämnden ställer sig positiv till äldrenämndens förslag till handlingsplan utifrån de identifierade områdena. Kulturnämnden vill dock lyfta att det finns beröringspunkter i föreslagna områdena där kulturförvaltningens pågående arbeten borde inkluderas. Inom områdena samverkan samt social gemenskap och inkludering har äldreförvaltningen och kulturförvaltningen ett pågående arbete kring kultur för äldre samt med äldrevänlig stad.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ser positivt på att en handlingsplan tagits fram. Det är bra att staden sätter en lägstanivå för det stöd som ska erbjudas stadens invånare. Dock ser nämnden ett behov av att revidera handlingsplanen så att det tydligare framgår att den äldre stockholmaren är i fokus, i syfte att möta deras varierade behov och önskemål. Även en översyn av handlingsplanens upplägg, innehåll, mål och syfte efterfrågas i handlingsplanen.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet med seniorer lyfts fram och prioriteras i staden. Nämnden kan se vikten av att staden identifierar en bottenplatta för hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande verksamhet riktad till seniorer men hade önskat att den grundar sig på en djupare analys av gruppen äldre stockholmare och deras behov samt att ambitionsnivån med mål och åtgärder hade lagts högre.

Östermalms stadsdelsnämnd välkomnar handlingsplanen och tycker att det är positivt att det förebyggande arbetet ges betydelse och att samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar lyfts fram och beskrivs. Därutöver lämnas synpunkter och förslag som berör målgruppens delaktighet, koppling till handlingsplanen för äldrevänlig stad och stadens kvalitetsprogram, målgrupps- och behovsbeskrivningar samt önskemål om referenslista med kunskaps- och forskningskällor.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. Äldreomsorgen ska vara jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till en vardag med hög livskvalitet, god hälsa och goda förutsättningar att leva ett självständigt liv så länge som möjligt oavsett funktionsförmåga och stadsdel. Sociala och kulturella aktiviteter, liksom möjligheter till fysisk aktivitet ska finnas tillgänglig i alla stadsdelar.

Handlingsplanens målsättning är att identifiera minsta gemensamma nämnare av vilka förebyggande och uppsökande insatser för äldre som bör utvecklas inom äldreomsorgens förebyggande verksamheter. Handlingsplanen har tagits fram för att stärka det hälsofrämjande, förebyggande, uppsökande arbetet riktad till seniorer, och detta välkomnas av mig i egenskap av äldre- och kulturborgarråd. Att staden har en

gemensam basnivå för detta arbete, riktat till våra äldre, är av stor vikt och säkerställer att hela Stockholm faktiskt är en äldrevänlig stad.

Som äldre- och kulturborgarråd vill jag också framhäva vikten av att kulturförvaltningen involveras i implementeringen av handlingsplanen, inte minst uppföljningen då det finns beröringspunkter i flera av de föreslagna områdena där kulturförvaltningens pågående arbete borde inkluderas.

Jag vill också lyfta vikten av att förankring och samverkan sker kopplat till de insatser som redan sker inom äldrevänlig stad där äldreförvaltningen, idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen och stadsdelarna samarbetar för att främja ökad fysisk, psykisk och social hälsa för äldre.

Bilaga

Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer, dnr KS 2022/808-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 29 mars 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) och Jan Jönsson (L) enligt följande.

Det är välkommet att den nya majoriteten äntligen låter den handlingsplan som vi antog i äldrenämnden i juni 2022 komma upp för beslut. Det är nämligen en viktig handlingsplan som nu hamnar på kommunfullmäktiges bord. Den grönblå majoriteten identifierade ett behov av att ta ett helhetsgrepp kring det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till äldre. Syftet är att göra arbetet mer likvärdigt över staden så att en viss grundnivå finns överallt i Stockholm. Därmed inte sagt att planen ska vara något centralt reglerat tak för ambitionerna; tvärtom uppmantrar vi stadsdelarna att utifrån sina lokala förutsättningar och behov vidta lämpliga åtgärder utöver det i handlingsplanen fastslagna grundutbudet.

Ett viktigt syfte med att samla arbetet i en handlingsplan är att kunna ta in andra förvaltningars kompetenser. Idrottsnämnden, kulturnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna behöver alla samverka med varandra för att planen ska kunna få fullt genomslag. Därför är också samverkan en av sju delar i planen, tillsammans med

delaktighet och inflytande, mat och måltider, fysisk aktivitet, social gemenskap, uppsökande arbete, samt kommunikation och information. Dessa områden är vitala för att bidra till ett hälsosamt åldrande, där sjukdomar och behov av vård och omsorg skjuts upp i syfte att ge den äldre fler friska år i gemenskap med andra.

Det arbetet är inte bara viktigt för den enskilde, utan också för det offentliga. När antalet äldre växer kommer det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet att bli en ännu viktigare pusselbit i att kunna hantera de kommande behoven av äldreomsorg.

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Under den föregående mandatperioden gjordes stora satsningar på äldres välmående. Det är exempelvis aldrig för sent att börja träna. Äldre som rör på sig mår bättre och kan behålla mer styrka, rörlighet, smidighet och balans. Inom idrottsnämnden tog vi fram särskilda stöd för personer över 65 år och den grönbå majoriteten identifierade ett behov av att ta ett helhetsgrepp kring det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till äldre, vilket den här handlingsplanen är ett resultat av.

Ett viktigt syfte med att samla arbetet i en handlingsplan är att kunna ta in andra förvaltningars kompetenser. Idrottsnämnden, kulturnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna behöver alla samverka med varandra för att planen ska kunna få fullt genomslag. Därför är också samverkan en av sju delar i planen, tillsammans med delaktighet och inflytande, mat och måltider, fysisk aktivitet, social gemenskap, uppsökande arbete, samt kommunikation och information.

Vi skulle önska att handlingsplanen på ett tydligare sätt lyfter vikten av att samarbeta med civilsamhället och fungerande samverkansformer för detsamma. Det finns många föreningar i Stockholm som erbjuder livsviktiga träningstillfällen för äldre. Utöver att få motion är träningarna mötesplatser där äldre får träffa varandra och ingå i en social gemenskap. Listan över värdefulla aktiviteter inom idrotten kan göras lång, allt från gåfotboll på Enskede IP till seniorpingis i SL-hallen. Ett starkt samarbete med civilsamhället är viktigt för att fler äldre ska få möjlighet att röra på sig, men också få tillgång till kulturupplevelser, som jazzkonserter och nycirkusföreställningar – ett par exempel på vad som ingick i kulturturnén som anordnades under pandemin.

Det är beklagligt att vänsterstyret väljer att spara in två miljoner på att bryta äldres isolering och på idrottsföreningar som skapar aktiviteter för äldre. Det finns ingen åldersgrupp som har så god nytta av att träna som äldre och att majoriteten väljer att försämra äldres möjlighet att röra på sig är anmärkningsvärt. Fysisk aktivitet och social samvaro behövs genom hela livet, stärker och berikar.

Ärendet

I kommunfullmäktiges budget för 2021 fick äldrenämnden i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att stärka det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer. Under 2022 har äldrenämnden arbetat med att ta fram en handlingsplanen. Målet med en handlingsplan för en stadsgemensam basnivå är att identifiera minsta gemensamma nämnare av vilka förebyggande och uppsökande insatser för äldre som bör utvecklas inom äldreomsorgens förebyggande verksamheter.

I arbetet med basnivån har en arbetsgrupp med representanter från äldreförvaltningen och idrottsförvaltningen sammanställt ett flertal samverkans- och utvecklingsområden som utgör grunden till handlingsplanen för den stadsgemensamma basnivån. De områden som framkommer är samverkan, delaktighet och inflytande, mat och måltider, fysisk aktivitet, social gemenskap och inkludering samt kommunikation och information.

Äldrenämndens, idrottsnämndens och stadsdelsnämndernas förebyggande verksamheter kommer gemensamt följa upp handlingsplanen. Arbetet följs upp i tertialrapporter och verksamhetsberättelsen.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2022 följande.

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag om en handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.
3. Äldrenämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för beslut.

Äldreförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Det är av största vikt att fortsätta att arbeta aktivt med folkhälsofrågor och hälsofrämjande insatser samt att gå vidare med en stadsgemensam bottenplatta för utveckling av det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet. Tillsammans med stadsdelsförvaltningarnas förebyggande enheter behöver handlingsplanen för basnivån förankras via regelbundna möten och workshops.

I bifogad handlingsplan framgår förvaltningens förslag på en stadsgemensam basnivå för utveckling av de hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet. Tillsammans med idrottsnämnden behöver arbetet fortskrida med att implementera bottenplattan och handlingsplanen, till exempel en stadsgemensam hälsodag och lokala aktiviteter.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, kulturnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positiv till handlingsplanen för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer som ligger i linje med kommunfullmäktiges inriktningsmål 1.5 I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.

Stadsledningskontoret anser att det är av stor vikt att nämnderna arbetar aktivt med det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet, både för att de äldre fortsatt ska få goda förutsättningar att vara friska och ha ett gott mående högt upp i åldrarna samt att det över tid har en positiv påverkan på stadens ekonomi. För detta arbete välkomnas förslaget på handlingsplan med stadsgemensam basnivå.

Stadsledningskontoret ser positivt på att handlingsplanen följs upp och förankras regelbundet med de berörda verksamheterna.

Stadsledningskontoret föreslår att Handlingsplan stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer anses besvarad med vad som sägs i detta tjänsteutlåtande.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 december 2022 följande.

Som svar på remissen hänvisar idrottsnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande av vice ordföranden Karin Ernlund m.fl. (C), Mikael Sundin (M), Hanna Wistrand (L) och Destiny Zandi Näslund (KD), se Reservationer m.m.

Idrottförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna handlingsplanen som också har en nära koppling till *Idrottsnämndens handlingsplan för att främja hälsa hos äldre 2022* som ska följas upp tillsammans med äldreförvaltningen samt i tertialrapporter och verksamhetsberättelser.

Enligt *Handlingsplan för en äldrevänlig stad* som ligger till grund för nämndernas handlingsplaner ska förutsättningarna att delta i aktiviteter utvecklas, ofrivillig ensamhet och social isolering samt psykisk ohälsa aktivt motverkas.

Kommunikationsvägar ska underlättas för att äldre ska få information. Verksamheterna arbetar dessutom fallförebyggande genom att rikta anpassad träning till seniorer i enlighet med stadens app och e-tjänst Hållbar hälsa.

En stadsgemensam handlingsplan är en viktig förutsättning för att skapa ett enhetligt arbetssätt inom staden där ett stadsövergripande samarbete är avgörande för att utveckla arbetet för en äldrevänlig stad. Det är viktigt att handlingsplanen efterlevs i verksamheterna där arbetet riktar sig mot att nå äldre, främst inaktiva som inte nås idag. Samarbetet med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna har gett goda resultat i de områden där samarbetet kommit igång, både när det gäller aktiviteter inom- och utomhus.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 december 2022 följande.

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 november 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till äldreförvaltningens förslag till handlingsplan utifrån de identifierade områdena. Kulturförvaltningen vill dock lyfta att det finns beröringspunkter i flera av de föreslagna områdena där kulturförvaltningens pågående arbete borde inkluderas. Till exempel inom områdena samverkan samt social gemenskap och inkludering där äldreförvaltningen och kulturförvaltningen har ett pågående arbete kring kultur för äldre där äldreförvaltningen ansvarar för att utbilda personal från vård- och omsorgsboenden, träffpunkter och mötesplatser inom kultur och hälsa. Kulturförvaltningen ansvarar för kulturturné till vård- och omsorgsboenden, utveckla webbplats för att underlätta kontakt mellan bokare och kulturaktörer samt har anställt en utvecklingsledare kultur för äldre. Äldreförvaltningen har också påbörjat samarbete med Stadsmuseet och Medeltidsmuseet för att skapa digitala visningar och Liljevalchs erbjuder digitala visningar av Vårsalongen till målgruppen äldre.

Inom kommunikation är förslaget att utveckla en webbplats. Kulturförvaltningen föreslår att undersöka om det finns kommunikativa samordningsvinster genom webbplatsen Senior.stockholm som redan finns. Under områdena samverkan samt delaktighet och inflytande vill kulturförvaltningen lyfta samarbetet mellan Skarpnäcks bibliotek, Skarpnäcks kulturhus och idrottsförvaltningen kring högläsning via Zoom på LSS-boende och daglig verksamhet. Civilsamhället och studieförbunden är viktiga aktörer för äldre, där kulturförvaltningen kan bistå med kunskap och kontakter.

Det pågår också ett arbete inom äldrevänlig stad där äldreförvaltningen, idrottsförvaltningen, stadsdelarna och kulturförvaltningen samarbetar för att främja ökad fysisk, psykisk och social hälsa för äldre.

När det gäller indelning av målgrupper anser kulturförvaltningen att gruppen friska äldre som inte deltar i aktiviteter bör ingå, då det är en målgrupp som är svår att nå.

Uppföljningen bör även innehålla utvärdering samt revidering av handlingsplanen efter två år.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2022 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Hassan Jama m.fl. (V), Daniel Carlstedt m.fl. (S) och Ola Gabrielson (-), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att en handlingsplan tagits fram. Det är bra att staden sätter en lägstanivå för det stöd som ska erbjudas stadens invånare. Dock anser förvaltningen att handlingsplanen bör revideras och en översyn av handlingsplanens upplägg, innehåll, mål och syfte behöver göras. Rörande handlingsplanens mål ser förvaltningen att detta bör syfta till att möta äldre stockholmarnas behov och inte se till stadens interna arbetssätt. Även arbetet med agenda 2030 bör förtydligas i handlingsplanen, detta då det är otydligt vem som ansvarar för målen och vad det innebär i själva handlingsplanen.

I handlingsplanen läggs ett stort fokus på fysisk hälsa och förvaltningen upplever att det ges en förenklad bild av gruppen äldre. Gruppen äldre stockholmare är som det står i handlingsplanen ingen homogen grupp. Förvaltningen vill därför lyfta fram vikten av att psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet, missbruk, relationsvåld samt suicidprevention inkluderas i handlingsplanen. Den psykiska ohälsan är utbredd bland stadens äldre invånare. I folkhälsoenkäten uppger 14,89 procent av de äldre i Stockholm att de lider av psykisk ohälsa. Det framkommer även att bland personer över 65 år som är boende i stadsdelsområdet har 18 procent av männen samt 6 procent av kvinnorna ett riskbruk av alkohol samt att 1,47 procent av de äldre kvinnorna uppger att de utsatts för våld och hot de senaste tolv månaderna. Utifrån detta anser förvaltningen att det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet i handlingsplanen bör utvecklas ytterligare. Detta i syfte att spegla den stora variationen samt behoven av hjälp och stöd som finns bland gruppen äldre stockholmare.

I handlingsplanen anser förvaltningen även att kulturnämnden bör inkluderas i samverkan på ett tydligare sätt. Detta då hälsa innebär mer än fysisk aktivitet och kultur i olika former är en viktig del i att nå en ökad livskvalitet och god hälsa bland stadens äldre. Det framgår inte hur handlingsplanen förhåller sig till övriga styrdokument på ett tydligt sätt. Inte heller framgår det handlingsplanens giltighetstid. Detta anser förvaltningen bör förtydligas.

I handlingsplan för äldrevänlig stad framgår att Stockholms stad ska bedriva ett arbete som främjar äldres delaktighet och inflytande. I stadens kvalitetsprogram framgår att stadens arbete ska utgå från stockholmarens fokus. Detta innebär att staden ska vara nyfiken, lyhörd och respektfull inför målgruppernas egna synpunkter och erfarenheter. Stadens nämnder ska ha en aktiv och kontinuerlig dialog om förväntningar, kvalitet, resultat och effekter med alla dem som man finns till för, det vill säga stadens invånare. Utifrån detta anser förvaltningen att gruppen äldre stockholmare bör ges ett ökat inflytande och en större möjlighet att vara delaktiga i utformningen av handlingsplanen, detta för att staden ska kunna erbjuda det stöd och den hjälp som målgruppen själva önskar och ser ger en effekt.

Genom att arbeta mer proaktivt med hälsofrämjande och förebyggande insatser ser förvaltningen att detta ger den äldre stockholmaren en ökad livskvalitet. Detta genom att den äldre får en ökad social inkludering, god information samt erbjudande av olika former av aktiviteter. Detta bör leda till ett minskat behov av mer omfattande insatser längre fram i den äldre stockholmarens liv. Det är därför positivt att det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer lyfts fram.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 november 2022 följande.

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Johan Kling (C) och Elisabeth Johnson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet med seniorer lyfts fram och prioriteras i staden. Utifrån de identifierade områden finns funktioner som är verksamma i staden och i stadsdelen, förvaltningen ser ett värde i att kunna lyfta fram och arbeta med de identifierade områden som bedöms vara mest givande i stadsdelen. Förvaltningen ser exempelvis positivt på ett samarbete med idrottsförvaltningen för att tidigt nå ut till grupper som kan vara i behov av stöd tidigt utifrån olika hälso- och livsstilsfaktorer. Här ser förvaltningen en möjlighet att använda en hälsoanalytikens kompetens för att granska den kartläggning som har gjorts i arbetet med handlingsplanen.

Förvaltningen saknar i handlingsplanen ett tydligare fokus på den äldre stockholmaren, ett flertal mål och åtgärder syftar endast till interna aktiviteter. Förvaltningen ser exempelvis samverkan som ett medel för att nå ett mål snarare än ett mål i sig. Förvaltningen saknar också en mer nyanserad och komplex bild av den äldre stockholmaren, handlingsplanen konstaterar att äldre inte är en homogen grupp men analysen av det uteblir och ett flertal mål och aktiviteter utgår endast från att individen endast påverkas av åldrande. Inom gruppen äldre ryms erfarenheter av exempelvis psykisk ohälsa, relationsvåld och missbruk eller bara erfarenheten av att ha invandrat till Sverige och att åldras här. Förvaltningen saknar en djupare analys av hur de föreslagna målen och åtgärderna kan påverka den diversifierade gruppen som äldre stockholmare utgör. Förvaltningen saknar också kulturområdet i handlingsplanen.

Förvaltningen kan se vikten av att staden identifierar en bottenplatta för hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande verksamhet riktad till seniorer men hade önskat att den grundar sig på en djupare analys av gruppen äldre stockholmare och deras behov samt att ambitionsnivån med mål och åtgärder hade lagts högre.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2022 följande.

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som sitt yttrande till kommunstyrelsen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar handlingsplanen och tycker att det är positivt att det förebyggande arbetet ges betydelse och att samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar lyfts fram och beskrivs. Hälsofrämjande och förebyggande insatser kan leda till ökad social inkludering, delaktighet, meningsfullhet samt upplevelse av livskvalitet. I förlängningen kan det också innebära minskat eller uppskjutet behov av mer omfattande insatser från äldreomsorgen. Förvaltningen delar handlingsplanens beskrivning av att äldre är en grupp med skilda behov och förutsättningar och att det finns behov av samverkan mellan förvaltningar för att kunna erbjuda ett kulturaktiviteter kan främja hälsa, meningsfullhet och upplevelse av livskvalitet anser förvaltningen att kulturförvaltningen bör ges en tydligare roll i handlingsplanen. Vikten av målgruppsdialog och att ha stockholmarnas upplevelse i fokus för att främja en behovsdriven förbättring och förändring som utgår från dem som verksamheten är till för beskrivs både i stadens Handlingsplan för en äldrevänlig stad1 och i stadens kvalitetsprogram. Östermalms stadsdelsförvaltning har under två år bedrivit ett projekt kring äldrevänlig stad. Bland annat har förvaltningen samarbetat med Open Lab kring utmaningen att bryta utanförskap och ensamhet bland äldre. I det arbetet undersökte mastersstudenter önskemål och behov hos besökare på äldreomsorgens öppna mötesplatser genom intervjuer och

enkätundersökningar. Förvaltningen har under projektiden sett stora vinster med den här typen av arbetssätt där målgruppens kunskaper och erfarenheter får vägleda verksamhetsutveckling.

Förvaltningen önskar utifrån den erfarenheten, och för att tydliggöra kopplingen till stadens arbete för en äldrevänlig stad och till stadens kvalitetsprogram, att handlingsplanen kompletteras med beskrivning av hur målgruppens behov och önskemål inhämtats och beaktats. Av samma anledning föreslår förvaltningen även att planens syfte tydligare beskrivs utifrån de äldre stockholmarnas perspektiv.

De äldre stockholmarnas perspektiv har också relevans för hur målgrupper och deras behov beskrivs. Förvaltningens bedömning är att planens målgruppsbeskrivningar och den framtagna behovstrappan i alltför hög grad utgår från fysisk funktionsförmåga och därför riskerar att ge en förenklad bild. Psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet, missbruk, relationsvåld samt suicid hör till exempel inte nödvändigtvis ihop med fysisk funktionsförmåga. Handlingsplanens beskrivning av "pigga äldre" som en grupp som inte har behov av äldreomsorgens förebyggande verksamheter är därför, enligt förvaltningens bedömning, missvisande. Äldreomsorgens förebyggande arbete är idag inte lagstadgat men ges allt större tyngd och det är viktigt att det bedrivs evidensbaserat i den mån det går. Förvaltningen tycker därför att det vore hjälpsamt för dem som ska arbeta utifrån handlingsplanen att den kompletteras med en referenslista och tydligare hänvisningar till kunskaps- och forskningskällor.

Reservationer m.m.

Idrottsnämnden

Särskilt uttalande av vice ordföranden Karin Ernlund m.fl. (C), Mikael Sundin (M), Hanna Wisstrand (L) och Destiny Zandi Näslund (KD)

Det är aldrig för sent att börja träna. Äldre som rör på sig mår bättre och kan behålla mer styrka, rörlighet, smidighet och balans. Under den föregående mandatperioden gjordes stora satsningar på äldres välmående. Inom idrottsnämnden tog vi fram särskilda stöd för personer över 65 år och genomförde ett arbete med att utveckla arbetet med hälsoåtgärder för äldre, vilket den här handlingsplanen är ett resultat av.

Vi skulle önska att handlingsplanen på ett tydligare sätt lyfter vikten av att samarbeta med civilsamhället och fungerande samverkansformer för detsamma. Det finns många föreningar i Stockholm som erbjuder livsviktiga träningstillfällen för äldre. Utöver att få motion är träningarna mötesplatser där äldre får träffa varandra och ingå i en social gemenskap. Listan över värdefulla aktiviteter kan göras lång, allt från gåfotboll på Enskede IP till seniorpingis i SL-hallen. Ett starkt samarbete med civilsamhället är viktigt för att fler äldre ska få möjlighet att röra på sig.

Det är beklagligt att vänsterstyret i sitt budgetförslag för 2023 väljer att spara in tre miljoner på att bryta äldres isolering och på föreningar som skapar aktiviteter för äldre. Det finns ingen åldersgrupp som har så god nytta av att träna som äldre och att majoriteten väljer att försämra äldres möjlighet att röra på sig är anmärkningsvärt.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Hassan Jama m.fl. (V), Daniel Carlstedt m.fl. (S) och Ola Gabrielson (-)

Vi tillstyrker förvaltningens förslag och inriktningen i stort och vill även påpeka att förebyggande insatser behövs för äldre med eller utan hemtjänst. Detta ger stora hälsovinster.

Det behövs friskvårdskonsulenter när man satsar på friskvård för äldre. Här kan även friskvårdsledare i kommunal regi kunna förekomma. Här behövs utredas om vad som kan göras och var. Fysioterapeuter och arbetsterapeuter finns inom våra VOB. Det är även viktigt att stimulera gruppen övriga äldre till fysisk aktivitet. Äldres muskelstyrka och balans måste bibehållas länge. Då får vi friskare äldre som lever längre och behovet av hemtjänst senareläggs och äldre får ett bättre liv. Det måste finnas alternativ till Friskis och Svettis och privata gym som inte alltid passar äldre.

Undernäring hos äldre borde motverkas. Åtgärder för att stimulera äldres matvanor ger mer möjlighet till utåtriktade aktiviteter. Information om och deltagande kring

detta stimulerar de äldres hälsa och detta medför minskade kostnader i framtiden och ett aktivare liv.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Johan Kling m.fl (C) och Elisabeth Johnson m.fl. (M)

Först vill vi börja med att lyfta att vi är glada att det nu tas fram en Stadsgemensam basnivå för hälsofrämjande insatser för seniorer. I Skärholmen har vi den senaste mandatperioden inom ramen för det grönblå styret gjort stora hälsofrämjande satsningar på våra åsrika invånare. Under mandatperioden har vi bland annat

- Anordnat en äldrefestival som vi hoppas att den nya majoriteten driver vidare.
- Delat ut broddar för att öka den fysiska aktiviteten året runt.
- Infört älderfältare vars uppdrag är att söka upp äldre och motverka ensamhet.
- Gemensamma måltider i stadens regi.
- Aktivitetscenter med verksamhet som riktar sig till äldre.
- På Sätra VoB breddat matutbudet med en pilot på viltkött.
- Ökat det ekonomiska stödet till pensionärsorganisationerna i Skärholmen.

Listan kan göras lång på de satsningar som genomförts, men vi får heller inte glömma bort de gedigna program och verksamhet som pensionärsorganisationer SPF och PRO genomför i stadsdelen. Civilsamhällets insatser är ovärderliga och skapar verksamhet som efterfrågas av målgruppen. Vi hoppas och tror att inom ramen för den föreslagna basnivån finns utrymme för samarbete med civilsamhället, både pensionärsorganisationerna, idrottsföreningar och körer samt andra aktörer. Fysisk aktivitet och social samvaro behövs genom hela livet, stärker och berikar. Föreningslivet skapar relationer mellan människor, ger upplevelser och skapar minnen.